

FOTO: BERT VEGTER

Led-belichting voor meerlagenteelt gaat van start

Door velen werd het nog niet mogelijk geacht, maar ineens is het er dan toch: led-belichting. Het bedrijf Flowmagic uit Kwintsheul heeft een systeem met zogeheten power-led's geïntroduceerd; in eerste instantie voor de opkweek van gewassen op deense karren. Telers kunnen de belichtingssterkte en het spectrum op alle bledden apart instellen. Zo kunnen ze zelf experimenteren.

Bert Vegter
 bvegter@hortipoint.nl

Naar de productie van tuinbouwgewassen onder het licht van *light emitting diodes* wordt in de sector wegens de hoge energieprijzen reikhalzend uitgekeken. Led-belichting heeft namelijk de naam dat het veel efficiënter met elektriciteit omgaat dan de conventionele belichting. Groot bijkomend voordeel is dat er minder warmte vrijkomt.

Maar voordat de led's in beeld komen voor assimilatiebelichting in kassen, moet eerst de efficiëntie omhoog en de prijs omlaag, zo meldde dit vakblad ongeveer een jaar geleden. Op dat moment verwachtten onderzoekers en fabrikanten dat het zeker nog acht tot tien jaar zou duren voordat led-lampen rendabel zijn toe te passen in assimilatiebelichting. Daarna ontstond het idee om led-lampjes te laten knippen. Daarmee zou een rendabele assimilatiebelichting met led-lampen al voor 2010 mogelijk zijn, schreef het Vakblad voor de Bloemisterij begin dit jaar.

Led's in meerlagenteelt

Met die opvattingen veegt het Westlandse bedrijf Flowmagic de vloer aan. 'Anderen praten erover,

wij doen het'; onder dat motto heeft het bedrijf van vader Johan en zoon Mark van der Ende uit Kwintsheul een concept voor led-belichting ontwikkeld dat inmiddels praktijkrijp is. Dat concept bestaat uit zogeheten power-led's, die het bedrijf in de reguliere handel inkoop. De power-led's heeft het bedrijf laten gieten in polyurethaan in metalen strips. Zo zijn modules ontstaan, die aan de onderkant van metalen bledden in deense karren worden gemonteerd. Op die manier kan de warmte ook weg. Op de bledden kunnen bijvoorbeeld planten in een meerlagenteelt worden opgekweekt.

Jacques de Ruijter, energie-adviseur bij Kema in Arnhem, vindt deze speciale toepassing van led-belichting redelijk voor de hand liggen. Als onafhankelijk adviseur is hij betrokken bij de zogeheten roadmap voor led-belichting, waarbij de mogelijkheden van led-belichting voor de energiezuinige kas worden nagegaan. Al in 2004, in een verkennende studie naar het perspectief van led's in de glastuinbouw, kwam de meerlagenteelt naar voren als een van de kansrijke toepassingen. De Ruijter wijst erop dat voor opkweek in meerlagenteelt vaak tl-belichting wordt gebruikt, maar nu is door de vervanging

 Lees eerder verschenen artikelen over led-belichting en bekijk meer foto's via:
www.vakbladvoordebloemisterij.nl